

ISSN 2413-2284 (Print)

ISSN 2413-2292 (Online)

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2413-2284>

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВІСНИК:
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ЩОРІЧНИК
НИЖНЬОЇ НАДДНІПРЯНЩИНИ

**Випуск 41. Том 1
(2020)**

CULTUROLOGICAL BULLETIN:
SCIENCE AND THEORETICAL YEARBOOK OF
NYZHNIYA NADDNIPRIANSKCHYNA
(THE LOWER DNIEPER UKRAINE)

**Issue 41. Volume 1
(2020)**

**КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ
ВЕСТНИК:**
НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ЕЖЕГОДНИК
НИЖНЕГО ПРИДНЕПРОВЬЯ

**Выпуск 41. Том 1
(2020)**

2020

ISSN 2413-2284 (Print)

ISSN 2413-2292 (Online)

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2413-2284>

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВІСНИК:
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ЩОРІЧНИК
НИЖНЬОЇ НАДДНІПРЯНЩИНИ

**Випуск 41. Том 1
(2020)**

Запоріжжя
2020

УДК : 130.2 (066)
К906

ISSN 2413-2284 (Print)
ISSN 2413-2292 (Online)

Журнал засновано у 1994 році
Засновник та перший головний редактор – **Воловик Віталій Іванович** (1994-2017)
Засновник видання: **Запорізький національний університет**
Свідоцтво про держреєстрацію: **серія 33 КВ №15437-4009 ПР** від 19.06.2009 р.

Збірник затверджений як фахове видання з філософії
(Наказ Міністерства освіти і науки України № 747 від 13.07.2015, Додаток 17).

Голова міжнародної редакційної колегії: *Фролов М.О.*, доктор історичних наук, професор.

Головний редактор: *Лепський М.А.*, доктор філософських наук, професор.

Заступник голови міжнародної редакційної колегії: *Васильчук Г.М.*, доктор історичних наук, професор.

Заступник головного редактора: *Бутченко Т.І.*, доктор філософських наук, доцент.

Відповідальні секретарі: *Скворець В.О.*, доктор філософських наук, доцент; *Кудінов І.О.*, кандидат філософських наук, доцент.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ (УКРАЇНА):

Бех В.П. ..... доктор філософських наук, професор;

Воронкова В.Г. ..... доктор філософських наук, професор;

Глазунов В.В. ..... доктор філософських наук, доцент;

Додонов Р.О. ..... доктор філософських наук, професор;

Жадько В.А. ..... доктор філософських наук, професор;

Краснокутський О.В. ..... доктор філософських наук, доцент;

Кривега Л.Д. ..... доктор філософських наук, професор;

Таран В.О. ..... доктор філософських наук, професор;

Утюж І.Г. ..... доктор філософських наук, професор.

Шавкун І.Г. ..... доктор філософських наук, професор.

Чайка І.Ю. ..... доктор філософських наук, доцент.

ІНОЗЕМНІ ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Клец Лешек ..... доктор філософії, професор (Республіка Польща);

Сичакова-Бєблава Емілія ..... доктор філософії, професор (Республіка Словачія).

Таббс Девід ..... доктор філософії, професор (США);

Усов Павло Геннадійович ..... доктор політичних наук, доцент (Республіка Білорусь);

Шишляк Томаш ..... кандидат політичних наук (Республіка Польща).

Випуск № 41. Том 1 рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Запорізького національного університету, протокол № 7 від 25 лютого 2020 р.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Р.О. Додонов – доктор філософських наук, професор;

І.Ю. Чайка – доктор філософських наук, доцент.

Адреса редакції: 69600, м. Запоріжжя, МСП-41, вул. Жуковського, 66.

К 906 **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Гол. ред. М.А. Лепський; Запорізький національний університет. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2020. Випуск 41. Том 1. 174 с.

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2020-1-41-174>

ISSN 2413-2284 (Print)
ISSN 2413-2292 (Online)

УДК : 130.2 (066)

© Редакційна колегія, 2020

© Автори статей, 2020

© Запорізький національний університет, 2020

ISSN 2413-2284 (Print)

ISSN 2413-2292 (Online)

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2413-2284>

CULTUROLOGICAL BULLETIN:

SCIENCE AND THEORETICAL YEARBOOK OF
NYZHNA NADDNIPRIANSHCHYNA
(THE LOWER DNIEPER UKRAINE)

**Issue 41. Volume 1
(2020)**

Zaporizhzhia
2020

УДК : 130.2 (066)
K906

ISSN 2413-2284 (Print)
ISSN 2413-2292 (Online)

Journal founded in 1994.

Founder: **Zaporizhzhya National University**.

Registration certificate: **33 KB #15437-4009 IIP** from 19.06.2009.

Journal is approved as a specialized issue in philosophy
(Order of the Ministry of education and science of Ukraine # 747 from 13.07.2015, Appendix 17).

The chairman of the international editorial board: *Mykola Frolov*, Doctor of Historical Sciences, professor.

Editor-in-chief: *Maksym Lepskyi*, Doctor of Philosophical Sciences, professor.

Vice chairman of the international editorial board: *Gennadyi Vasylychuk*, Doctor of Historical Sciences, professor.

Vice editor-in-chief: *Butchenko Taras*, Doctor of Philosophical Sciences, associate professor.

Executive secretaries: *Volodymyr Skvorets*, Doctor of Philosophical Sciences, associate professor; *Igor Kudinov*, Candidate of Philosophical Sciences (Ph. D.), associate professor.

EDITORIAL BOARD (UKRAINE):

Volodymyr Bekh.....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Valentina Voronkova .....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Volodymyr Glazunov .....Doctor of Philosophical Sciences, associate professor;
Roman Dodonov .....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Vitaliy Zhad'ko .....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Oleksandr Krasnokutskyi.....Doctor of Philosophical Sciences, associate professor;
Lyudmyla Krivega .....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Volodymyr Taran.....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Iryna Utyuzh .....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Irina Shavkun .....Doctor of Philosophical Sciences, professor;
Iryna Chaika.....Doctor of Philosophical Sciences, associate professor.

EDITORIAL BOARD (INTERNATIONAL):

Leszek Kleszcz .....Doctor of Philosophy, professor (Poland);
Sičáková-Beblavá Emilia.....Ph.D., professor (Slovakia);
David Tubbs .....Ph.D., associate professor (USA);
Pavlo Usov .....Doctor of Political Sciences, associate professor (Belarus);
Tomasz Juliusz Szyszlak .....Ph.D., associate professor (Poland).

Published by the decision of
the Science council of Zaporizhzhya National University, dated 25.02.2020, protocol #7.

REVIEWERS:

Roman Dodonov – Doctor of Philosophy, professor;
Iryna Chaika – Doctor of Philosophy, associate professor.

Editorial office address: 66, Zhukovskogo vul., Zaporizhzhya, 69600, UKRAINE.

K 906 **Culturological Bulletin: Science and Theoretical Yearbook of Nyzhnia Naddnyprianshchyna (the Lower Dnieper Ukraine)** / Ed. M. Lepskyi; Zaporizhzhya National University. Zaporizhzhya: KSK-Alliance, 2020. Issue 41. Vol. 1. 174 p.

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2020-1-41-174>

ISSN 2413-2284 (Print)
ISSN 2413-2292 (Online)

УДК : 130.2 (066)

© Editorial board, 2020
© Articles' authors, 2020
© Zaporizhzhya National University, 2020

ISSN 2413-2284 (Print)

ISSN 2413-2292 (Online)

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2413-2284>

**КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ
ВЕСТНИК:**
НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ЕЖЕГОДНИК
НИЖНЕГО ПРИДНЕПРОВЬЯ

**Выпуск 41. Том 1
(2020)**

Запорожье
2020

Журнал основан в 1994 году.

Основатель издания: **Запорожский национальный университет.**

Свидетельство о государственной регистрации: **серия 33 КВ №15437-4009 ПР** от 19.06.2009 г.

Сборник утверждён как специализированное издание по **философии**

(Приказ Министерства образования и науки Украины № 747 от 13.07.2015, Приложение 17).

Глава международной редакционной коллегии: *Фролов Н.А.*, доктор исторических наук, профессор.

Главный редактор: *Лепский М.А.*, доктор философских наук, профессор.

Заместитель главного редактора: *Бутченко Т.И.*, доктор философских наук, доцент.

Заместитель главы международной редакционной коллегии: *Васильчук Г.Н.*, доктор исторических наук, профессор.

Ответственные секретари: *Скворец В.А.*, доктор философских наук, доцент; *Кудинов І.О.*, кандидат философских наук, доцент.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ (УКРАИНА):

Бех В.П. ..... доктор философских наук, профессор;

Воронкова В.Г. ..... доктор философских наук, профессор;

Глазунов В.В. ..... доктор философских наук, доцент;

Додонов Р.А. ..... доктор философских наук, профессор;

Жадько В.А. ..... доктор философских наук, профессор;

Краснокутский А.В. ..... доктор философских наук, доцент;

Кривега Л.Д. ..... доктор философских наук, профессор;

Таран В.А. ..... доктор философских наук, профессор;

Утюж И.Г. ..... доктор философских наук, профессор;

Шавкун И.Г. ..... доктор философских наук, профессор;

Чайка И.Ю. ..... доктор философских наук, доцент.

ИНОСТРАННЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Клец Лешек ..... доктор философии, профессор (Республика Польша);

Сычакова-Баблава Эмилия ..... доктор философии, профессор (Республика Словакия).

Таббс Дэвид ..... PhD, доцент (США);

Усов Павел Геннадиевич ..... доктор политических наук, доцент (Республика Беларусь);

Шишляк Томаш ..... кандидат политических наук (Республика Польша).

Выпуск № 41, том 1 рекомендован к печати решением Ученого совета
Запорожского национального университета, протокол № 7 от 25 февраля 2020 г.

РЕЦЕНЗЕНТЫ:

Р.А. Додонов – доктор философских наук, профессор;

И.Ю. Чайка – доктор философских наук, доцент.

Адрес редакции: 69600, г. Запорожье, МСП-41, ул. Жуковского, 66.

К 906 **Культурологический вестник: Научно-теоретический ежегодник Нижнего
Поднепровья** / Гл. ред. М.А. Лепский; Запорожский национальный университет.
Запорожье: КСК-Альянс, 2020. Выпуск 41. Том 1. 174 с.

<https://doi.org/10.26661/CBNN-2020-1-41-174>

ЗМІСТ

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Лепський М. А.	
Феномен палімпсестності міста.....	12
Белякова К. О.	
Логіка необхідності виникнення людини як логіка саморозгортання концепту «людина» (з історії в теорію).....	20
Білоус В. О.	
Автономія і залежність, розвиток чи руйнування?.....	30
Велієв Ф. Т. О.	
Азербайджан в координатах становлення нового світового порядку.....	36
Горбенко В. С.	
Концепція сталого розвитку у контексті дослідження світогляду миротворення.....	41
Кудінов І. О., Гребенюк Г. Є.	
Кар'єрні шляхи і канали рекрутування політичної еліти в Україні.....	50
Гроссу Н. В.	
Феномен інформаційної комунікації як чинник формування освітнього простору.....	58
Ель Гуессаб Карім	
Арабська спільнота: логіка взаємовідносин між державами та проблема лідерства.....	65
Єсіна В. П., Маловічко О. В.	
Особливості інклюзивного освітнього середовища в загальноосвітніх закладів Запорізької області.....	70
Капріцин І. І.	
Філософія ресурсної свідомості: об'єкт і предмет дослідження.....	79
Кривега Л. Д., Сухарева К. В.	
Світовий туризм: філософія змін.....	86
Мальцев О. В.	
Поняття «радикал» і «рецензор» в дослідженні передумовного в механізмі пам'яті (зіставлення концепцій Л. Сонді та Г. Попова).....	92
Нікітенко В. О.	
Концепція сталого розвитку світу у контексті доповідей Римського клубу: соціально-філософські виміри.....	103
Олексенко Р. І., Афанасьєва Л. В.	
Партисипативна модель демократії в контексті картування громад міського соціокультурного простору.....	112
Павленко І. О., Сорокіна К. М.	
Класифікація суб'єктів війни та миру за рівнем суб'єктної діяльності.....	118
Палагута В. І.	
Чи існують можливості конструювання єдиної національної ідентичності в Україні?.....	125
Повзло О. М.	
Філософські аспекти державного управління.....	135
Русецький Олександр, Дорохіна Ольга	
Міжнародна політика сецесіоністів та уніоністів – перспективи співпраці.....	140
Скворець В. О.	
Правлячий клас і соціальні процеси в Україні.....	147
РЕЦЕНЗІЇ.....	158
МУРЗІН В'ЯЧЕСЛАВ ЮРІЙОВИЧ.....	163
АВТОРСЬКА ДОВІДКА.....	165
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ.....	171

TABLE OF CONTENTS

PHILOSOPHICAL PROBLEMS OF MODERNITY

<i>Maksym Lepskiy</i>	
City Palimpsest Phenomenon.....	12
<i>Kateryna Bieliakova</i>	
Logic of Necessity of Human Origin as a Logic of Self-Deployment of the Concept “Human” (from History to Theory).....	20
<i>Viktoriia Bilous</i>	
Autonomy and Dependence, Development or Destruction?	30
<i>Fariz Teyub Ogly Veliyev</i>	
Azerbaijan in the Coordinates of the New World Order Formation	36
<i>Vitaliy Gorbenko</i>	
Concept of Sustainable Development in the Context of the Study of Worldwide Peacekeeping	41
<i>Igor Kudinov, Hanna Hrebeniuk</i>	
Career paths and Recruitment Sources of the Political Elite in Ukraine	50
<i>Natalia Grossu</i>	
The Phenomenon of Information Communication as a Factor of Educational Space Formation	58
<i>El Guessab Karim</i>	
Arab community: the Logic of Relations Between Countries and the Problem of Leadership.....	65
<i>Veronika Yesina, Elena Malovichko</i>	
Features of the inclusive educational environment of educational institutions in the Zaporizhzhya region	70
<i>Ihor Kapritysyn</i>	
Philosophy of Resource Consciousness: Research Object and Subject	79
<i>Lyudmyla Kryvega, Kateryna Sukhareva</i>	
World Tourism: Philosophy of Change	86
<i>Oleg Maltsev</i>	
The Concepts of "Radical" and "Recensor" in the Study of the Prerequisite in the Memory Mechanism (Comparison of L. Szondi and G. Popov Concepts)	92
<i>Vitalina Nikitenko</i>	
The Concept of Sustainable World Development in the Context of the Reports of the Roman Club: Socio-Philosophical Dimension	103
<i>Roman Oleksenko, Liudmyla Afanasieva</i>	
Participative Model of Democracy in the Context of Calculation of City Socio-Cultural Space	112
<i>Iva Pavlenko, Kateryna Sorokina</i>	
Classification of War and Peace Actors According to the Level of Subjective Activity	118
<i>Vadim Palaguta</i>	
Is it Possible to Construction of a Unified National Identity in Ukraine?.....	125
<i>Oleksander Povzlo</i>	
Philosophical Aspects of Public Management	135
<i>Aleksandr Rustesky, Olga Dorokhina</i>	
The International Politics of the Secessionists and the Unionists and Their Cooperation Prospects	140
<i>Volodymyr Skvorets</i>	
The Ruling Class and Social Processes in Ukraine.....	147
REVIEWS	157
МУРЗИН В'ЯЧЕСЛАВ ЮРІЙОВИЧ	163
LIST OF AUTHORS.....	165
PUBLISHING POLICY.....	172

СОДЕРЖАНИЕ

ФИЛОСОФСКИЕ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОСТИ

<i>Лепский М. А.</i>	
Феномен палимсестности города	12
<i>Белякова Е. А.</i>	
Логика необходимости возникновения человека как логика саморазвертывания концепта «человек» (из истории в теорию).....	20
<i>Белоус В.А.</i>	
Автономия и зависимость, развитие или разрушение?	30
<i>Велиев Ф. Т. О.</i>	
Азербайджан в координатах становления нового мирового порядка	36
<i>Горбенко В. С.</i>	
Концепция устойчивого развития в контексте исследования мировоззрения миротворчества	41
<i>Кудинов И. А., Гребенюк А. Е.</i>	
Карьерные пути и каналы рекрутирования политической элиты в Украине	50
<i>Гроссу Н. В.</i>	
Феномен информационной коммуникации как фактор формирования образовательного пространства	58
<i>Эль Гуэссаб Карим</i>	
Арабское сообщество: логика взаимоотношений между странами и проблема лидерства	65
<i>Есина В. П., Маловичко Е. В.</i>	
Особенности инклюзивной образовательной среды в общеобразовательных школах Запорожской области.....	70
<i>Каприцын И. И.</i>	
Философия ресурсного сознания: объект и предмет исследования	79
<i>Кривега Л. Д., Сухарева К. В.</i>	
Мировой туризм: философия изменений.....	86
<i>Мальцев О. В.</i>	
Понятия «радикал» и «рецензор» в исследовании предпосылочного в механизме памяти (сопоставление концепций Л. Сонди и Г. Попова).....	92
<i>Никитенко В. А.</i>	
Концепция устойчивого развития мира в контексте докладов Римского клуба: социально-философские измерения	103
<i>Олексенко Р. И., Афанасьева Л. В.</i>	
Партисипативная модель демократии в контексте картирования сообщества городского социокультурного пространства.....	112
<i>Павленко И. А., Сорокина К. М.</i>	
Классификация субъектов войны и мира по уровню субъектной деятельности	118
<i>Палагута В. И.</i>	
Существуют ли возможности конструирования единой национальной идентичности в Украине?	125
<i>Повзло А. Н.</i>	
Философские аспекты государственного управления	135
<i>Русецкий Александр, Дорохина Ольга</i>	
Международная политика сепсессионистов и унионистов – перспективы сотрудничества	140
<i>Скворец В. А.</i>	
Правящий класс и социальные процессы в Украине	147
РЕЦЕНЗИИ.....	157
МУРЗИН В'ЯЧЕСЛАВ ЮРІЙОВИЧ	163
СПИСОК АВТОРОВ.....	165
ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ НАУЧНЫХ СТАТЕЙ.....	173

© Гроссу Н. В.

аспірантка кафедри соціології Запорізького національного університету,
викладач Центру підготовки іноземних громадян
Запорізького державного медичного університету
(м. Запоріжжя, Україна)
grossu63@gmail.com

ФЕНОМЕН ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

***Анотація.** У статті розглядається вплив інформаційної комунікації на формування освітнього простору. В умовах сучасного світу засоби масової комунікації кардинально змінили можливості доступу до інформації, а тому виникла ілюзія, що результат навчання залежить лише від здобувача освіти. Аналіз змісту поняття «освітній простір» виявляє, що поза увагою науковців залишається особистість вчителя – основного суб'єкта, від діяльності якого залежить формування особистості учня, вихованця, студента, здобувача. В умовах поширення засобів інформаційної комунікації роль вчителя у навчанні та вихованні учнів не лише не зменшується, але й зростає, бо вчитель має визначальний вплив на формування особистості учня, студента. В сучасному світі засоби інформаційної комунікації перетворилися на один із визначальних чинників соціального управління, що спирається на використання засобів маніпуляції свідомістю людей. Водночас маніпуляція в освітньому процесі зумовлює вихолощення його змісту і перетворює на імітацію, що призводить до формування із школяра чи студента споживача інформації, а не критично мислячої особистості. Формування сучасного освітнього простору вимагає такої організації взаємодії педагога і здобувача освіти, в якій потенціал інформаційної комунікації буде забезпечувати розвиток особистості обох учасників освітнього процесу.*

Ключові слова: освітній простір, педагогічний простір, педагог, педагогічна діяльність, здобувач освіти, комунікація, інформаційна комунікація.

Актуальність проблеми дослідження. Швидке поширення в сучасному світі засобів інформаційної комунікації кардинально змінює життя людей, але далеко не кожній людині вдається успішно адаптуватися до нових умов. На жаль, освіта не завжди забезпечує підготовку людини до життя в нових умовах. Це значить, що сама освіта, освітній процес і освітній простір потребують змін, які забезпечать їхню здатність бути адекватними вимогам не лише сьогодення, але й майбуття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий аналіз процесу розвитку інформаційної комунікації, її місця та значення проводиться у напрямку пошуку оптимальних механізмів збалансованого обміну інформацією між освітніми суб'єктами, зокрема шляхом розвитку форм дистанційного доступу до інформаційних ресурсів; забезпечення умов безперервного наповнення інформаційних каналів релевантною достовірною інформацією. Результатам цих досліджень присвячені роботи таких вчених, як О.С. Онищенко, В.І. Попик, В.М. Горovий, С. В. Горова, К.А. Дубняк, Т.Ю. Гранчак, Л.А. Чуприна, Ю.М. Половинчак, Г.Г. Почепцов, О.П. Дзьобань.

Мета статті – вивчення впливу інформаційної комунікації на формування освітнього простору.

Виклад основного матеріалу. Проаналізуємо зміст поняття «освітній простір». В залежності від підходів до розуміння феномена «простір», А.Д. Цимбалару виділяє два аспекти його розуміння: «У межах першого – інституційного – освітній простір характеризується як певна частка соціуму, де створено умови для розвитку особистості. Контент-аналіз наукових праць у педагогічній галузі доводить, що більшість дослідників (Н. Бастун, С. Бондирева, О. Веряєв, С. Гершунський, В. Гинецінський, Б. Ельконін, В. Слободчиков, І. Фрумін та ін.) під цією дефініцією розуміють певну територію, що пов'язана з масштабними явищами у галузі освіти: як певну частку соціального простору (соціальна організація), у межах якої здійснюється нормована освітня діяльність; як результат інтеграційних процесів в системі освіти, утворення комплексу її елементів або конструктивної діяльності; як єдність, цілісне утворення в галузі освіти, яке має свої межі (глобальний освітній простір, міжнародний освітній простір, європейський освітній простір, освітній простір регіону, школи, шкільного класу). Він відображає систему соціальних зв'язків та відношень у галузі освіти, характер взаємовідношень суспільства і соціальних інститутів, пов'язаних із задоволенням освітніх потреб його членів. У

межах другого – субстанціонального (індивідуального) – аспекту освітній простір визначається як можливість і наявність формування особистісного простору суб'єкта освітнього процесу. Цей підхід пов'язаний з «відмовою від прийнятого в межах минулої парадигми освіти уявлення про освітній процес як лінію, траєкторію, за якою має рухатися учень». Він постає результатом організації взаємодії особистості з об'єктами середовища. Важливим є встановлене в межах цього аспекту розуміння феномена «освітній простір» як педагогічної реальності, яка концентрує у собі сутнісні ознаки простору, демонструє багатовимірність можливих проявів освітньої діяльності людини» [Цимбалару, 2016, с. 42-44].

В обох наведених підходах до розуміння поняття «освітній простір», не дивлячись на різні джерела формування цього феномена (суспільство створює умови для розвитку особистості чи сама людини, яка формує себе як особистість), поза увагою залишається особистість педагога – основного суб'єкта, від педагогічної діяльності якого залежать не лише результати навчання та виховання, але й формування особистості учня, вихованця, студента, здобувача. Наведені визначення не лише нівелюють визначальну роль вчителя в освітньому процесі, але й сам освітній процес постає як стихійний. Тому, на нашу думку, необхідно звернути увагу на зміст поняття «педагогічний простір», яке навів філософ В. Воловик у монографії «Філософія педагогіки».

Педагогічний простір – це одне з основних понять філософії педагогіки, що позначає частину соціального простору, параметри якої фіксують місце, глибину і протяжність у часі впливу старших, попередніх поколінь конкретного соціального організму на наступних за ними спадкоємців засобами навчання та виховання. Дуже важливою функцією педагогічного простору є здатність слугувати матрицею, у відповідності з якою відтворюються сформовані на даному етапі розвитку соціального організму суспільні відносини, що закріплені в звичаях, традиціях і законах, норми поведінки, досягнутий попередніми поколіннями рівень знань, культури, системи цінностей [12, с.55].

У визначенні поняття «педагогічний простір» виділено фундаментальну роль цього феномена певного суспільства, його культури і особистості людини як носія цієї культури. В цьому понятті визначено також два основних суб'єкта освітнього процесу – старші покоління, які є носіями культури даного суспільства, і молоде покоління, яке є спадкоємцем цієї культури.

Збереження спадкоємності поколінь виступає важливим чинником зміцнення цілісності суспільства.

Комунікація завжди була ключовою складовою педагогічного процесу, в ході якого формується освітній простір, але в сучасному світі зміст і характер комунікації зазнали суттєвих змін.

Термін «комунікації» походить від латинського слова «Communicatio», що означає «роблю загальним», «поєдную». Поняття «комунікації» має кілька значень. По-перше, це шляхи сполучення (наприклад, повітряні або водні комунікації); по-друге, це форма зв'язку (радіо, телеграф); по-третє, це процес передачі інформації (радіо, телебачення, преса, кінематограф); по-четверте, комунікація виступає як акт спілкування, зв'язок між двома або більше індивідами, повідомлення інформації однією особою іншій [13]. Поняття «комунікація» пов'язане з багатьма іншими поняттями, що обумовлено існуванням різних типів комунікації, наприклад, зв'язок емпіричних індивідів за допомогою взаємної користі, або зв'язок людей законослужняних, таких, що визнають загальний закон і виконують його вимоги; існує комунікація у сфері науки, освіти, культури й духу. «Комунікація у сфері духу, – за визначенням К. Ясперса, – є створення із суспільної субстанції ідеї цілого. Окремий індивід знаходиться всередині цілого і визначається останнім. Його комунікація – це комунікація окремого члена з організмом. Він відрізняється від усіх інших, але складає з ними одне в охоплюючому їх порядку» [2].

Інформаційна комунікація – це процес двостороннього обміну ідеями та інформацією, який веде до взаємного розуміння. Вважається, що якщо не досягається взаєморозуміння, то комунікація не відбулася. Поширення засобів масової комунікації зумовило ускладнення комунікаційного процесу. За цих умов вплив вчителя (викладача) на тих осіб, яких він навчає, перестає бути визначальним, оскільки той, хто навчається, має доступ до різноманітної інформації в мережі Інтернет. Доступність інформації дійсно може відкривати величезні можливості для кожної людини, але це не значить, що вона ними скористається. Кожна людина легко перетворюється на споживача інформації, але це не значить, що вона зможе творчо і продуктивно її використовувати. Для того, щоб продуктивно використовувати інформацію, людина повинна мати розвинене мислення, бути носієм певної культури і професіоналом у певній галузі. Саме в досягненні цих характеристик практично неможливо

обійтися без тривалого і системного впливу вчителя на формування особистості учня.

Ведучи мову про соціальні комунікації в контексті формування освітнього простору, ми як смисловий концепт маємо на увазі «ідеальну комунікацію», яка визначається не через індивідуальні риси учасників комунікації, а через структурні характеристики, що визначають механізм дії комунікативних практик. Ідеальність комунікації, яка є недосяжною в практичному втіленні, покликана зафіксувати суть комунікативного акту як процесу раціонального спілкування, який покликаний забезпечити обмін логічними аргументами з метою досягнення взаєморозуміння і згоди [9].

Виділяють три види цілей комунікації [1]: 1) пізнавальні (набуття і розповсюдження нових знань і умінь, циркуляція інформації); 2) спонукальні (стимулювання інших людей до певних дій або отримання таких стимулів від інших); 3) експресивні (вираження або отримання певних переживань, емоцій).

Інформаційно-комунікаційний процес, здійснюваний через неформальні контакти, характеризується двома ступенями передавання інформації. Перша ступінь передавання інформації (після її продукування джерелами інформації) спрямована на трансляцію інформації від джерел інформації – до лідерів громадської думки. Друга ступінь передавання інформації реалізується лідерами громадської думки (їм довіряють більше, ніж мас-медіа, оскільки знають безпосередньо), які здійснюють ретрансляцію інформації (пропущену через їхній соціальний досвід та почуття) широким масам населення. Характер реалізації технологій і способів інформаційної комунікації в суспільстві, рівень її розвитку визначаються рівнем загальної, соціальної та політичної культури суспільства, опосередковуються їх базовими соціальними цінностями і нормами. Але інформаційна комунікація як засіб існування й передавання загальної, соціальної та політичної культури саме й визначає рівень тієї ж загальної, соціальної та політичної культури суспільства, особливості функціонування суспільної сфери. Саме інформаційні технології спроможні зробити процес соціальної комунікації максимально ефективним, забезпечивши збільшення реального впливу педагогів на здобувачів освіти. Сприйняття інформаційних повідомлень, по суті, є декодування текстів, які можуть мати як вербальну, так і візуальну форму. При невербальному спілкуванні роль текстового повідомлення може відігравати так звана «мова жестів», наприклад, ознаки нервового збудження, що проявляються людиною і можуть сприяти

правильнішому трактуванню повідомлення, яке нею передається, і що можна було б зробити тільки з опорою на вербальні характеристики тексту [5].

Кінець ХХ – початок ХХІ століття ознаменувався бурхливими процесами інформаційно-комунікаційної революції в глобальних, світових масштабах. Унаслідок цього до традиційних ще в недалекому минулому видів засобів масової комунікації (наземного телебачення та радіомовлення, аудіомовлення, кіно, друкованих мас-медіа) додалися технологічно нові (супутникове, кабельне телебачення, телебачення високої чіткості зображення, мережі мультимедіа з удосконаленим програмним забезпеченням). Більше того, останнім часом і засоби міжперсональної комунікації, такі як мобільний телефон, телефакс, стають прозорими для втручання ззовні і вже зараховуються до мас-медіа (після прийняття в США «Телекомунікаційного акта» 1996 р.). Виникла принципово нова ситуація не тільки в специфіці соціальної комунікації на рівні мас-медіа – індивід, мас-медіа – група, мас-медіа – суспільство, а й у сфері міжнародних відносин. Супутниковий, оптико-електронний, факс-модемний зв'язок, комп'ютеризація багатьох сфер життя значно спресували потоки інформації, що дало підстави філософу Г. Любе говорити про пришвидшення часу і скорочення сьогочасного. До того ж запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій дає все більше підстав говорити про формування єдиного світового простору і часу [3], що стає характерною ознакою глобального інформаційного суспільства. Отже, в сучасному світі засоби інформаційної комунікації перетворилися на один із визначальних чинників управління людиною, соціальними групами, спільнотами, народами, націями і державами.

Зміна змісту і характеру комунікації в сучасному світі зумовила зміни в житті людини, соціальних груп, спільнот, держав, народів і навіть всього людства. Прагнення людини зберегти свій життєвий світ у недоторканності й об'єктивні ускладнення, що виникають при здійсненні цього прагнення, зважаючи на наявність безлічі джерел інформації, що суперечать один одному, можуть послужити джерелом архаїзації життєвих цінностей і пріоритетів. Пануючим прагненням людини стає консервативна спрямованість на збереження існуючого стану речей або відновлення того порядку, який уявляється суб'єкту ідеальним варіантом життєвої стратегії, що може призвести до некритичного відношення до одного джерела інформації і повного заперечення альтернативних

джерел, неможливості неупередженого й об'єктивного оцінювання ситуації, що складається [5]. Поширення сучасних інформаційних технологій має суперечливий вплив на розвиток людини: з одного боку, відкриває широкі можливості для розвитку людини, а з іншого, – може блокувати розвиток особистості людини, перетворивши її на пасивного споживача інформації, і навіть архаїзувати її життя.

Функціонування масових комунікацій спирається на певні механізми, що включають виробників інформації, споживачів інформації, засоби передачі та споживання інформації. Виробники інформації мають мету своєї діяльності, що зумовлена виробництвом інформаційного продукту на замовлення влади, бізнесу, панівних кіл, політичних партій і громадських організацій, іноземних кампаній, міжнародних організацій. Використання інформаційних технологій перетворюється на основний засіб управління поведінкою людей, що включає значний арсенал маніпуляції свідомістю. Цю особливість інформаційних комунікацій треба враховувати в освітній діяльності. Якщо сучасні політики в боротьбі за владу просто не можуть обійтися без маніпуляції, то маніпуляція в освітньому процесі призводить до вихолощення його змісту і перетворення на імітацію, що, в кінцевому рахунку, зумовить формування із школяра чи студента споживача інформації, а не критично мислячу особистість. Тому для впливу на формування освітнього простору педагоги повинні керувати інформаційними потоками в освітньому процесі.

Поняття інформаційні потоки розглядаються як: 1) цілеспрямований рух інформації з усіх сегментів суспільної сфери, який здійснюється усіма наявними інформаційно-комунікативними каналами від джерел до споживачів інформації (широке розуміння). До комунікаційних каналів у даному плані зараховують: мас-медіа, нові інформаційні технології, спортивні, політичні, економічні, культурні, освітні обміни, туризм, міграцію, персональні контакти тощо; 2) цілеспрямований рух інформації, яка надходить насамперед медійними (відеоаудіальними і пресовими) і телекомунікаційними (зв'язок, комп'ютерні інформаційні системи та ін.) каналами комунікації (вужке розуміння) [11, с.42].

Цілеспрямований вплив інформаційних потоків сприяє здійсненню змін у природі та ресурсах влади, ідеологемах та цінностях, сприйнятті (індивідуумів, соціальних груп, суспільств), національних та міжнародних системах. Зокрема, інформаційні потоки

впливають: 1) на індивідуальному рівні – на судження, культуру, освіту, роботу, відпочинок; 2) на інституціональному – на політику, економіку, релігію; 3) на груповому (соціальному, етнічному, професійному, віковому та ін.) – на ідентичність, мобілізацію, участь; 4) на міждержавному – на співробітництво (конфлікт), ресурси, транснаціональні корпорації тощо [11, с. 42-44].

Виробники інформаційного продукту розробили цілий набір інформаційних технологій, що забезпечують формування потреби в цьому продукті у певних споживачів. Якщо подивитися на соціальну інформацію з погляду використовуваних при трансляції останньої засобів аргументації, то можна виокремити логічне та емоційне переконання. Логічне переконання орієнтується на раціональну, доказову, наукову аргументацію (не всім, до речі, доступну внаслідок різного рівня свідомості, культури і т. ін.). Емоційне переконання покликане впливати на емоційний елемент людської психіки (тут сфера формуючого впливу, безумовно, є значно ширшою внаслідок фрагментації і не системності отримуваної інформації та відповідного рівня суспільної свідомості). Мета – змінюючи систему ціннісних орієнтацій особистості, примусити її діяти в заданому пропагандистами напрямі. Досліджуючи проблеми соціальної комунікації (глобальної та національної), варто перейти до формулювання певних узагальнень щодо визначення особливостей (принципів та функцій) відповідної культури соціальної комунікації. Інформатизація опирається на використання всіх засобів традиційної й сучасної інформаційної технології, яка включає не тільки комп'ютери, але й телекомунікації, візуально-акустичні пристрої, інтегровані інформаційні мережі різноманітних типів тощо [8].

Для управління формуванням освітнього простору в умовах поширення засобів масової комунікації необхідно розуміти суттєву відмінність між комунікативністю та комунікаційністю.

Комунікативність, як властивість соціальної реальності, є сукупністю умов, що забезпечують можливість встановлення діалогу, взаємодії між двома суб'єктами – індивідуальними або соціальними. Але в умовах інформатизації і комп'ютеризації соціальної реальності розглядається як невід'ємна умова подібної взаємодії наявність налагоджених комунікацій, каналів трансляції і репродукції інформації, що дозволяє вважати найбільш характерною властивістю сучасного інформаційного простору не комунікативність, а комунікаційність.

Під визначення комунікаційності підпадають технології й засоби комунікації, що сприяють встановленню контактів між різними суб'єктами освітнього простору. Дана відмінність дозволяє говорити про необхідність методологічного синтезу комунікативного і комунікаційного підходів з метою найбільш адекватного відображення характерних рис інформаційного простору в умовах сучасного освітнього простору [3]. Якщо для інформаційного простору визначальною рисою є комунікаційність, то для освітнього – комунікативність, оскільки без цілеспрямованого впливу педагога на вихованця останній буде формуватися переважно як споживач інформації, а не як особистість.

Інформатизація різних сфер суспільного життя стала передумовою формування нової архітектури освітнього простору. Нові інформаційні технології відіграють велику роль у розвитку інтелектуальних здібностей здобувача освіти та педагогічних працівників. Ці технології розглядаються фахівцями як засіб розвитку таких якостей людини XXI століття, як системне наукове мислення, конструктивне образне мислення, розвинена увага, просторове і асоціативне мислення, розвинена інтуїція, варіативність мислення і відчуття нового, хороша лінгвістична підготовка і володіння іноземними мовами, які найбільшою мірою забезпечують можливості широких міжнародних контактів людини. Підвищення інтелектуального рівня окремої людини веде до інтелектуалізації всього суспільства в цілому, що є необхідною складовою процесу інформатизації, оскільки тільки суспільство з високим інтелектуальним потенціалом здатне реалізувати всі можливості інформатизації, а не зупинитися тільки на техніко-технологічній стороні цього процесу [5]. Водночас науковці стурбовані проблемою примітивізації сучасної молоді, серед якої лише

незначну частину становлять люди, які утверджують себе як особистості, а основна маса молодих людей являють собою яскраво виражений соціальний тип споживача.

Висновки. Аналіз впливу інформаційної комунікації на формування освітнього простору дає підстави для таких висновків. В умовах сучасного світу засоби масової комунікації кардинально змінили можливості доступу до інформації, а тому виникла ілюзія, що результат навчання залежить лише від здобувача освіти. Аналіз змісту поняття «освітній простір» виявляє, що поза увагою науковців залишається особистість вчителя – основного суб'єкта, від діяльності якого залежать не лише результати навчання та виховання, але й формування особистості учня, вихованця, студента, здобувача. В умовах поширення засобів інформаційної комунікації роль вчителя у навчанні та вихованні учнів не лише не зменшується, але й зростає, бо вчитель має визначальний вплив на формування особистості учня, студента, вихованця. В сучасному світі засоби інформаційної комунікації перетворилися на один із визначальних чинників соціального управління, що спирається на використання засобів маніпуляції свідомістю людей. Водночас маніпуляція в освітньому процесі зумовлює вихолощення його змісту і перетворює на імітацію, що призводить до формування із школяра чи студента споживача інформації, а не критично мислячої особистості. Формування сучасного освітнього простору вимагає такої організації взаємодії педагога і здобувача освіти, в якій потенціал інформаційної комунікації буде забезпечувати розвиток особистості обох учасників освітнього процесу.

Перспектива подальшого дослідження проблеми полягає в осмисленні процесу насичення інформаційними технологіями освітнього процесу.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ:

1. Висоцька О. Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства): Монографія. Д.: Інновація, 2009. 316 с.
2. Гайденко П. П. Человек и история в экзистенциальной философии К. Ясперса. Ясперс К. Смысл и назначение истории. М.: Политиздат, 1991. С. 14.
3. Горовий В. Соціальні інформаційні комунікації і розвиток бібліотечної діяльності / В. Горовий. Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2009. Вип. 23. С. 7–25.
4. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичний супровід управлінських рішень з реалізації етнонаціональної політики / Т. Гранчак. Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2009. Вип. 23. С. 139–155.
5. Дзьобань О. П. Філософія інформаційних комунікацій: Монографія. Харків: Майдан, 2012. 224 с.
6. Зернецька О. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини: монографія / О. Зернецька. Київ, 1999. 352 с.
7. Соснін О. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: монографія / О. В. Соснін / НАН України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2003. 572 с.
8. Уханов Є. В. Мережеві комунікації та соціальне самовизначення індивіда: Автореф. дис.... канд. філос. наук: 09.00.03. Х., 2010. 18 с.

9. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность. М.: Наука, 1992. С. 15–17.
10. Чуприна Л. Проблема інформаційних шумів при використанні оперативної інтернет-інформації для підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів / Л. А. Чуприна. Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2009. Вип. 23. С. 269–288.
11. Цимбалару А.Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення / А.Д. Цимбалару. Український педагогічний журнал. 2016. № 1. С. 41–50. Режим доступу: URL: <http://uej.undip.org.ua/products/2016/article.php>
12. Воловик В.И. Философия педагогики. Запорожье: Просвіта, 2003. 152 с.
13. Економіка підприємства: магістерський курс : підручник. Ч. 1 / М. В. Загірняк [та ін.] ; ред. М. В. Загірняк, П. Г. Перерва, О. І. Маслак. Кременчук : ТОВ "Кременчуцька міська друкарня", 2015. 736 с. Режим доступу на: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/27036>

REFERENCES:

1. Vysotska O. Ye. Komunikatsiia yak osnova sotsialnykh peretvoren (u konteksti stanovlennia postmodernoho suspilstva): Monohrafiia. D.: Innovatsiia, 2009. 316 s.
2. Gaydenko P.P. Chelovek i istoriya v ekzistentsialnoy filosofii K. Yaspersa. Yaspers K. Smysl i naznacheniye istorii. – M.: Politizdat. 1991. S. 14.
3. Horovyi V. Sotsialni informatsiini komunikatsii i rozvytok bibliotechnoi diialnosti / V. Horovyi. Nauk. pr. Nats. b-ky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. . Kyiv, 2009. Vyp. 23. S. 7–25. .
4. Hranchak T. Informatsiinoanalitichnyi suprovid upravlinskykh rishen z realizatsii etnonatsionalnoi polityky /T. Hranchak. Nauk. pr. Nats.B-ky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. . Kyiv, 2009. . Vyp. 23. . S. 139–155.
5. Dzoban O.P. Filosofiia informatsiinykh komunikatsiy: Monohrafiia. Kharkiv: Maïdan, 2012. 224 s.
6. Zernetska O. Hlobalnyi rozvytok system masovoi komunikatsii i mizhnarodni vidnosyny: monohrafiia / O. Zernetska. Kyiv, 1999. 352 s.
7. Sosnin O. Problemy derzhavnogo upravlinnia systemoiu natsionalnykh informatsiinykh resursiv z naukovooho potentsialu Ukrainy: monohrafiia /O. V. Sosnin / NAN Ukrainy; In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho. – Kyiv, 2003. – 572 s.
8. Ukhanov Ye.V. Merezhevi komunikatsii ta sotsialne samovyznachennia indyvuda: Avtoref. dys.... kand. filos. nauk: 09.00.03.– Kh., 2010. – 18 s.
9. Khabermas Yu. Demokratyia. Razum. Nравstvennost.– M.: Nauka, 1992. – S. 15–17.
10. Chupryna L. Problema informatsiinykh shumiv pry vykorystanni operatyvnoi internet-informatsii dlia pidhotovky informatsiino-analitychny khmaterialiv /L.A. Chupryna // Nauk. pr. Nats.bky Ukrainy im. V.I. Vernadskoho. Kyiv, 2009. Vyp. 23. S. 269–288.
11. Tsymbalaru A.D. Osvitnii prostir: sutnist, struktura i mekhanizmy stvorennia / A.D. Tsymbalaru. Ukrainykyi pedahohichnyi zhurnal. 2016. № 1. S. 41-50.
12. Volovyk V.Y. Fylosofiya pedahohyky. Zaporozhe: Prosvita, 2003. 152 s.
13. Ekonomika pidpriemstva: mahisterskyi kurs : pidruchnyk. Ch. 1 / M. V. Zahirniak [ta in.] ; red. M. V. Zahirniak, P. H. Pererva, O. I. Maslak. Kremenchuk : TOV "Kremenchutska miska drukarnia", 2015. 736 s.

УДК: 37.018.43:004:316.74:37

<https://doi.org/10.26661/2413-2284-2020-1-41-07>

© Гроссу Н. В.

аспирантка кафедри соціології Запорожського національного університета,
преподаватель Центра подготовки иностранных граждан
Запорожского государственного медицинского университета
(г. Запорожье, Украина)
grossu63@gmail.com

ФЕНОМЕН ИНФОРМАЦИОННОЙ КОММУНИКАЦИИ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА

Аннотация. В статье рассматривается влияние информационной коммуникации на формирование образовательного пространства. В условиях современного мира средства массовой коммуникации кардинально изменили возможности доступа к информации, а потому возникла иллюзия, что результат обучения зависит только от соискателя образования. Анализ содержания понятия «образовательное пространство» обнаруживает, что вне поля зрения ученых остается личность учителя - основного субъекта, от деятельности которого зависит формирование личности ученика, воспитанника, студента, соискателя. В условиях распространения средств информационной коммуникации роль учителя в обучении и воспитании учащихся не только не уменьшается, но и растет, потому что учитель имеет определяющее влияние на формирование личности ученика, студента. В современном мире средства информационной коммуникации превратились в

один из основных факторов социального управления, опирающийся на использование средств манипуляции сознанием людей. В то же время манипуляция в образовательном процессе обуславливает выхолащивание его содержания и превращает в имитацию, что приводит к формированию из школьника или студента потребителя информации, а не критически мыслящей личности. Формирование современного образовательного пространства требует такой организации взаимодействия педагога и соискателя образования, в которой потенциал информационной коммуникации будет обеспечивать развитие личности обоих участников образовательного процесса.

Ключевые слова: образовательное пространство, педагогическое пространство, педагог, педагогическая деятельность, соискатель образования, коммуникация, информационная коммуникация.

УДК: 37.018.43:004:316.74:37

<https://doi.org/10.26661/2413-2284-2020-1-41-07>

© *Natalia Grossu*

PhD-student of Sociology Department, Zaporizhzhya National University,
Lecturer of the Foreign Citizens Training Center,
Zaporizhzhia State Medical University
(Zaporizhzhia, Ukraine)
grossu63@gmail.com

THE PHENOMENON OF INFORMATION COMMUNICATION AS A FACTOR OF EDUCATIONAL SPACE FORMATION

Summary. *The article considers the influence of information communication on the formation of educational space. In today's world, the media have dramatically changed access to information, and therefore the illusion has arisen that the outcome of training depends only on the learner. Analysis of the content of the concept of "educational space" reveals that scientists do not pay attention to the personality of the teacher the main subject, on whose activities depends the formation of the personality of the pupil, student, applicant. With the spread of information communication media, the role of the teacher in teaching and educating students not only does not decrease, but also increases, because the teacher has a decisive influence on the formation of the personality of the student. In the modern world, the means of information communication have become one of the determining factors of social management, based on the use of means of manipulating people's consciousness. At the same time, manipulation in the educational process causes the emptying of its content and turns it into imitation, which leads to the formation of a consumer of information from a schoolboy or a student, rather than a critical thinker. The formation of a modern educational space requires such an organization of interaction between teacher and student, in which the potential of information communication will ensure the development of the personality of both participants in the educational process.*

Key words: educational space, pedagogical space, teacher, pedagogical activity, applicant, communication, information communication.

АВТОРСЬКА ДОВІДКА | LIST OF AUTHORS | СПИСОК АВТОРОВ

БЕЛЯКОВА КАТЕРИНА ОЛЕКСІЇВНА

аспірант кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

KATERYNA BIELIAKOVA

PhD-student of Social Philosophy and Public Administration department, Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

БЕЛЯКОВА ЕКАТЕРИНА АЛЕКСЕЕВНА

аспірант кафедры социальной философии и управления Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

E-mail: catebeleng88@gmail.com

БІЛОУС ВІКТОРІЯ ОЛЕКСІЇВНА

аспірантка кафедри філософії та політології Національної Металургійної Академії України (НМетАУ), (м. Дніпро, Україна)

VIKTORIYA BILOUS

PhD student of department of philosophy and political science of the National Metallurgical academy of Ukraine, National Metallurgical academy of Ukraine (NMetAU)

БЕЛОУС ВИКТОРИЯ АЛЕКСЕЕВНА

аспірантка кафедры философии и политологии Национальной Металургической Академии Украины, (НМетАУ) (г. Днепр, Украина)

E-mail: vikipva@gmail.com

ВЕЛІЄВ ФАРИЗ ТЕЙЮБ ОГЛИ

аспірант кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

FARIZ TEYUB OGLY VELIYEV

PhD-student of Social Philosophy and Public Administration department, Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ВЕЛИЕВ ФАРИЗ ТЕЙЮБ ОГЛЫ

аспірант кафедры социальной философии и управления Запорожского национального университета (Запорожье, Украина)

E-mail: farizveliev@gmail.com

ГОРБЕНКО ВІТАЛІЙ СЕРГІЙОВИЧ

аспірант кафедри соціології Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

VITALIY GORBENKO

PhD-student, Sociology department, Zaporizhzhya National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ГОРБЕНКО ВИТАЛИЙ СЕРГЕЕВИЧ

аспірант кафедры социологии Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

E-mail: horbenko.v.s@gmail.com

ГРЕБЕНЮК ГАННА ЄВГЕНІВНА

магістрантка кафедри соціології соціології Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

HANNA HREBENIUK

master-student of Sociology department, Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ГРЕБЕНЮК АННА ЄВГЕНЬЄВНА

магістрантка кафедри соціології Запорізького національного університету (г. Запоріжжя, Україна)

ORCID: 0000-0002-3148-5878
E-mail: kirienkoann1995@gmail.com

ГРОССУ НАТАЛІЯ ВАЛЕНТИНІВНА

аспірантка кафедри соціології Запорізького національного університету викладач Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медичного університету (м. Запоріжжя, Україна)

NATALIA GROSSU

PhD-Student of Sociology department, Zaporizhzhya National University, Lecturer of the Foreign citizens training center at Zaporizhzhia State Medical University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ГРОССУ НАТАЛЬЯ ВАЛЕНТИНОВНА

аспірантка кафедри соціології Запорізького національного університету преподаватель Центра подготовки иностранных граждан Запорізького государственного медицинского университета (г. Запоріжжя, Україна)

E-mail: grossu63@gmail.com

ДОРОХІНА ОЛЬГА

PhD, Кавказький міжнародний університет, Тбіліський інститут міжнародних відносин (м. Тбілісі, Грузія)

OLGA DOROKHINA

PhD, Caucasus International University, Tbilisi Institute of International Relations (Tbilisi, Georgia)

ДОРОХИНА ОЛЬГА

PhD, Кавказский международный университет, Тбилисский институт международных отношений, (г. Тбилиси, Грузия)

E-mail: olga_dorokhina@ciu.edu.ge

ЕЛЬ ГУЕССАБ КАРИМ

кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

KARIM EL GUESSAB

PhD, Associate Professor of Social Philosophy and Public Administration department, Zaporizhzhya National University (Zaporizhzhya, Ukraine)

ЭЛЬ ГУЭССАБ КАРИМ

кандидат философских наук, доцент кафедры социальной философии и управления Запорізького национального университета (г. Запоріжжя, Україна)

E-mail: karimk@ukr.net

ЕСІНА ВЕРОНІКА ПАВЛІВНА

аспірантка кафедри соціології, Запорізький національний університет (м. Запоріжжя, Україна)

VERONIKA YESINA

PhD-student of Sociology department, Zaporizhzhya National University (Zaporozhye, Ukraine)

ЕСИНА ВЕРОНИКА ПАВЛОВНА

аспірантка кафедри соціології, Запорізький національний університет (г. Запоріжжя, Україна)

ORCID: 0000-0003-2979-9541
E-mail: esinaveronikadyds@gmail.com

КАПРИЦІН ІГОР ІЛЛІЧ

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

ІНОР KAPRITSYN

Doctor of Philosophy, Associate Professor of Social Philosophy and Public Administration Department of Zaporizhzhya National University (Zaporizhia, Ukraine)

КАПРИЦЫН ИГОРЬ ИЛЬИЧ

доктор философских наук, доцент, профессор кафедры социальной философии и управления Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

E-mail: ikapritys@gmail.com

КРИВЕГА ЛЮДМИЛА ДМИТРИВНА

професор, доктор філософських наук, професор кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

LYUDMYLA KRYVEGA

Professor, Doctor of Philosophical Sciences, Professor of Social Philosophy and Public Administration department, Zaporizhzhya National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

КРИВЕГА ЛЮДМИЛА ДМИТРИЕВНА

професор, доктор философских наук, профессор кафедры социальной философии и управления Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

E-mail: ukra29@i.ua

КУДИНОВ ІГОР ОЛЕКСІЙОВИЧ

доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології Запорізького національного університету, директор Центру незалежних соціологічних досліджень (м. Запоріжжя, Україна)

IGOR KUDINOV

associate professor, PhD, associate professor of Sociology department, Zaporizhzhya National University, director of Center for Independent Social Research (Zaporizhzhia, Ukraine)

КУДИНОВ ИГОРЬ АЛЕКСЕЕВИЧ

доцент, кандидат философских наук, доцент кафедры социологии Запорожского национального университета, директор Центра независимых социологических исследований (г. Запорожье, Украина)

ORCID 0000-0001-7785-1637

E-mail: info@igorkudinov.pro

ЛЕПСЬКИЙ МАКСИМ АНАТОЛІЙОВИЧ

професор, доктор філософських наук, академік Української академії наук (м. Запоріжжя, Україна)

MAKSYM LEPSKIY

Professor, Doctor of Philosophy, Academician of the Ukrainian Academy of Sciences (Zaporozhye, Ukraine)

ЛЕПСКИЙ МАКСИМ АНАТОЛЬЕВИЧ

професор, доктор философских наук, Академик Украинской академии наук (г. Запорожье, Украина)

ORCID 0000-0001-5604-641X

E-mail: waysensey@gmail.com

МАЛЬЦЕВ ОЛЕГ ВІКТОРОВИЧ

кандидат філософських наук, кандидат психологічних наук, академік Української академії наук, засновник та керівник Науково-дослідницького Інституту Пам'яті (м. Одеса, Україна)

OLEG MALTSEV

PhD in Psychology, PhD in Philosophy, Academician of Ukrainian Academy of Sciences, founder and director of Memory Scientific Research Institute by G. Popov (Odesa, Ukraine)

МАЛЬЦЕВ ОЛЕГ ВІКТОРОВИЧ

кандидат философских наук, кандидат психологических наук, академик Украинской академии наук, основатель и руководитель научно-исследовательского Института Памяти (г. Одесса, Украина)

ORCID 0000-0002-8589-6541

E-mail: kbsp613@gmail.com

МАЛОВІЧКО ОЛЕНА ВЛАДИСЛАВІВНА

доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

ELENA MALOVICHKO

PhD, Associate Professor Department of Social Philosophy and Public Administration, Zaporizhzhya National University (Zaporozhye, Ukraine)

МАЛОВИЧКО ЕЛЕНА ВЛАДИСЛАВОВНА

доцент, кандидат философских наук, доцент кафедры социальной философии и управления Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

ORCID: 0000-0002-4137-8953

E-mail: elenamalovichko@ukr.net

НИКІТЕНКО ВІТАЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами, Інженерний інститут Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

VITALINA NIKITENKO

PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management of Organizations and Project Management, Engineering Institute of Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

НИКИТЕНКО ВИТАЛИНА АЛЕКСАНДРОВНА

кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры менеджмента организаций и управления проектами, Инженерный институт Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

ORCID: 0000-0001-9588-7836

E-mail: vitalina2006@ukr.net

ОЛЕКСЕНКО РОМАН ІВАНОВИЧ

доктор філософських наук, професор, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь, Запорізька область, Україна)

ROMAN OLEKSENKO

Dr. Sc. in Philosophy, Professor, Professor of the Department of Social and Human Sciences, Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University (Melitopol, Zaporizhzhia Oblast, Ukraine)

ОЛЕКСЕНКО РОМАН ИВАНОВИЧ

доктор философских наук, профессор Таврический государственный агротехнологический университет имени Дмитрия Моторного (г. Мелитополь, Запорожская область, Украина)

ORCID: 0000-0002-2171-514X

E-mail: roman.xdsl@ukr.net

ПАВЛЕНКО ІВА ОЛЕКСАНДРІВНА

кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

IVA PAVLENKO

PhD, Associate Professor of Sociology Department, Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ПАВЛЕНКО ІВА АЛЕКСАНДРОВНА

кандидат философских наук, доцент кафедры социологии Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

ORCID 0000-0001-9994-6477

E-mail: iva.fsu@gmail.com

ПАЛАГУТА ВАДИМ ІВАНОВИЧ

професор, доктор філософських наук, завідувач кафедри інженерної педагогіки Національної металургійної академії України (НМетАУ) (м. Дніпро, Україна)

VADIM PALAGUTA

Professor, Doctor of Philosophical Sciences, Manager of Department of Engineering Pedagogics of the National Metallurgical Academy of Ukraine (NMetAU) (Dnipro, Ukraine)

ПАЛАГУТА ВАДИМ ІВАНОВИЧ

професор, доктор філософських наук, завідувач кафедри інженерної педагогіки Національної Металургічної академії України (НМетАУ) (г. Дніпр, Україна)

E-mail: palaguta@ua.fm

ПОВЗЛО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Національного університету «Запорізька політехніка» (м. Запоріжжя, Україна)

OLEKSANDR POVZLO

Doctor of Philosophy, Associate Professor of Philosophy Department of Zaporizhzhya Polytechnic National University (Zaporizhzhya, Ukraine)

ПОВЗЛО АЛЕКСАНДР НИКОЛАЕВИЧ

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Запорізького технічного університету (г. Запоріжжя, Україна)

E-mail: pan431@ukr.net

РУСЕЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР

PhD, керівник Кавказької лабораторії геополітичного моделювання при Кавказькому міжнародному університеті (м. Тбілісі, Грузія)

ALEKSANDR RUSTESKY

PhD, Head of Laboratory of Geopolitical Modelling of Caucasus International University, (Tbilisi, Georgia)

РУСЕЦКИЙ АЛЕКСАНДР

PhD, руководитель Кавказской лаборатории геополитического моделирования при Кавказском международном университете (г. Тбилиси, Грузия)

E-mail: alex_scirs@yahoo.com

СКВОРЕЦЬ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСИЙОВИЧ

доцент, доктор філософських наук, завідувач кафедри соціології Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

VOLODYMYR SKVORETS

Associate Professor, Doctor of Philosophy, Head of Sociology Department Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

СКВОРЕЦЬ ВЛАДИМИР АЛЕКСЕЕВИЧ

доцент, доктор філософських наук, завідувач кафедри соціології Запорізького національного університету (г. Запоріжжя, Україна)

ORCID 0000-0001-7558-0773

E-mail: skvorets.v.o@gmail.com

СОРОКІНА КАТЕРИНА МИХАЙЛІВНА

аспірантка кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

KATERYNA SOROKINA

PhD-student of Sociology Department, Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

СОРОКИНА ЕКАТЕРИНА МИХАЙЛОВНА

аспірантка кафедри соціології Запорізького національного університету (г. Запоріжжя, Україна)

ORCID: 0000-0002-4242-8676

E-mail: sorokinakatty@gmail.com

СУХАРЕВА КАТЕРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)

KATERYNA SUKHAREVA

associate Professor of the Department of Business Administration and Management of Foreign Economic activity. Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

СУХАРЕВА КАТЕРИНА ВЛАДИМИРОВНА

доцент кафедры бизнес-администрирования и менеджмента внешнеэкономической деятельности Запорожского национального университета (г. Запорожье, Украина)

E-mail: esuhareva30@gmail.com

ВИМОГИ

до оформлення наукових статей для публікації в науково-теоретичному щорічнику Нижньої Наддніпрянщини «Культурологічний Вісник»

До публікації в журналі приймаються раніше не опубліковані наукові праці українською, російською або англійською мовами за умов їх оформлення згідно п. 3 Постанови президії ВАК України №7-05-1 від 15.01.2003 р. щодо структури наукової статті.

Кожна стаття має містити такі реквізити:

- код УДК;;
- повне прізвище, ім'я, по-батькові автора / співавторів (трьома мовами);
- науковий ступінь та звання автора / співавторів (трьома мовами);
- посаду та місце роботи авторів / співавторів (трьома мовами);
- повну поштову адресу установи (з індексом), де працює автор / співавтори (трьома мовами);
- електронну адресу автора / співавторів;
- контактний номер телефону автора / авторів;
- назву статті (трьома мовами);
- анотації мовою статті та російською мовою обсягом від 500 до 600 знаків кожна;
- розширену анотацію англійською (для статей українською чи російською мовами) або російською (для статей англійською мовою) мовами обсягом від 3000 до 4000 знаків;
- ключові слова (5-10 слів) (трьома мовами);
- текст статті;
- список використаних джерел та літератури (Список посилань), оформлений згідно ДСТУ ГОСТ 7.1: 2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»;
- перекладений та транслітерований список посилань (див. http://www.kvnn.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/reference_sample.pdf).
- додатки (за наявності).

Стандартний обсяг статті разом із літературою та анотаціями – від 0,6 до 0,8 авт. арк. (25000 до 30000 знаків (без врахування графічних зображень, графіків та таблиць). Матеріал статті подається у форматі doc, docx, rtf або odt.

Формули, графіки та таблиці в тексті наукової статті повинні створюватися засобами внутрішніх додатків / програм, інтегрованих у відповідні текстові процесори (MS Word, Pages, Open Office тощо).

Всі інші графічні зображення (ілюстрації, фотографії, інфографіка тощо), які є невід'ємною складовою матеріалу, додатково додаються у вигляді окремих медіа-файлів високої якості у форматі tiff, jpg, pdf, або в форматі файлу-оригіналу (cdr, eps, psd тощо). Використання сканованих рисунків та графіків в тексті статті недопустиме.

Авторські виділення слів чи словосполучень мають супроводжуватися примітками авторів (наприклад, «... це суперечить *Конституції* (виділено автором)». Найбільш доречними для наукових статей є виділення тексту курсивним чи напівжирним шрифтом або використання ВЕЛИКИХ літер. Будь-які інші види та форми виділення, в т.ч. оформлення розділів та підрозділів статті, за замовченням будуть автоматично відформатовано редакцією журналу згідно стильової розмітки видання.

Статті аспірантів та здобувачів приймаються за умов письмової рекомендації наукового керівника або наявності витягу із протоколу засідання кафедри (підрозділу) про рекомендацію статті до друку. Всі підписи мають бути завірнені печаткою установи. На останній сторінці статті має стояти підпис автора.

Матеріали, що подані до друку, підлягають внутрішньому і зовнішньому рецензуванню, яке здійснюють члени редколегії журналу, фахівці відповідної галузі. Рецензування проводиться конфіденційно. У разі негативної рецензії чи наявності суттєвих зауважень, стаття може бути відхилена або повернута авторові (авторам) на доопрацювання. Статті розглядає редакційна колегія журналу, рекомендує до друку Вчена рада університету.

Відповідальність за достовірність інформації, фактів та інших відомостей, посилань на нормативні акти, цитати, власні імена, а також правильність перекладу несуть автори публікації. Матеріали, що публікуються, відображають точку зору авторів, яка може не співпадати з позицією редколегії збірника.

Всі матеріали статті подаються в електронному вигляді, в т.ч. скановані варіанти рецензій або витягів, за веб-адресою: print@kvnn.org.ua.

Посилання в тексті наводяться у квадратних дужках із зазначенням порядкового номеру джерела в списку літератури та номеру сторінки: [5, с. 102-104].

Список використаних джерел та літератури оформлюється відповідно до чинних вимог ДАК України в алфавітному порядку та ОБОВ'ЯЗКОВО дублюється латиницею у відповідному розділі References (див. http://www.kvnn.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/reference_sample.pdf).

Редакційна колегія журналу залишає за собою право рецензувати, редагувати, скорочувати (без змін позицій авторів) та проводити відбір статей. Відхилені рукописи авторам не повертають. Стаття, подана без дотримання зазначених вимог, опублікуванню не підлягає.

PUBLISHING POLICY

Unpublished research papers in Ukrainian, Russian or English are accepted for publication in the journal on the condition of their formalization in accordance with paragraph 3 of the Resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine No. 7-05-1 dated 15.01.2003 concerning the structure of the scientific article.

Each article should contain the following requisites:

- UDC code;
- full name of the author / co-authors (in three languages);
- academic degree and academic rank of the author / co-authors (in three languages);
- position and place of work of authors / co-authors (in three languages);
- postal address of the institution (including index), where the author / co-authors work (in three languages);
- e-mail address of the author / co-authors;
- phone number of the author / authors;
- title of the article (in three languages);
- abstract in the language of the article and in Russian (500-600 characters each);
- extended abstract in English (for articles in Ukrainian or Russian) or Russian (for articles in English) languages (3000-4000 characters);
- keywords (5-10 words) (in three languages);
- text of the article;
- list of sources and literature used (List of references), formalized in accordance with GOST (state standard) of Ukraine 7.1:2006 "Bibliographic record. Bibliographic description. General requirements and rules of compilation";
- translated and transliterated list of references (see http://www.kvnn.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/reference_sample.pdf).
- appendices (if used).

The standard length of the article including literature and abstracts is from 0.6 to 0.8 author's sheets (25000 - 30,000 characters (excluding graphic images, graphs and tables). The required formats are doc, docx, rtf or odt.

Formulas, graphs and tables in the text of a scientific article should be created by means of internal applications / programs integrated into appropriate word processors (MS Word, Pages, Open Office, etc.).

Other graphic images (illustrations, photographs, infographics, etc.) that are an integral part of the research paper have to be attached as separate high-quality media files in tiff, jpg, pdf, or in the original file format (cdr, eps, psd, etc.). The use of scanned drawings and graphs in the text of the article is unacceptable.

Authors' highlighting of words or phrases should be accompanied by their notes (for example, "... that contradicts the *Constitution* (highlighted by the author).". The most appropriate way for scientific articles is to highlight the text with italics or boldface or with the use of CAPITAL letters. Other ways of highlighting the text, including sections and subsections of the article, will be formalized by the editorial office of the journal according to the style markup of the edition by default.

Articles of postgraduates and applicants are accepted on the condition that they are accompanied with a written recommendation of the scientific adviser or an extract of the department (division) meeting protocol on the recommendation of the article to be published. All signatures must be certified by the stamp of the institution. On the last page of the article there should be the author's signature.

Materials, submitted for publication, are to be internally and externally reviewed by the members of the editorial board of the journal, specialists of the corresponding field. The review is conducted confidentially. The article may be rejected or sent back to the author(s) for revision in case if there is a negative review or substantial remarks. The articles are considered by the editorial board of the journal and recommended for publication by the Academic Council of the University.

Authors of the article are responsible for the reliability of information, facts, references on normative acts, quotations, proper names, and adequacy of the translation. The published materials reflect the point of view of the authors, which may not coincide with the position of the editorial board of the journal.

All materials of the article have to be submitted in electronic form, including scanned reviews or extracts, to the web address: print@kvnn.org.ua.

References in the text should be enclosed in square brackets indicating the sequence number of the source in the literature list and page numbers: [5, p. 102-104].

The list of sources and literature used has to be made in accordance with the requirements of the Accreditation commission of Ukraine in alphabetical order and MUST be duplicated by the Latin script in the corresponding section References (see http://www.kvnn.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/reference_sample.pdf).

The editorial board of the journal reserves the right to review, edit, shorten (without changing the position of the authors) and conduct the selection of the articles. The rejected articles are not sent back to the authors. The article submitted without observing the requirements will not be published.

ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ НАУЧНЫХ СТАТЕЙ

К публикации в журнале принимаются ранее не опубликованные научные работы на украинском, русском или английском языках при условии их оформления согласно п. 3 Постановления президиума ВАК Украины №7-05-1 от 15.01.2003 г. касательно структуры научной статьи.

Каждая статья должна содержать следующие реквизиты:

- код УДК;
- полная фамилия, имя, отчество автора / соавторов (на трех языках);
- научная степень и звание автора / соавторов (на трех языках);
- должность и место работы авторов / соавторов (на трех языках);
- полный почтовый адрес учреждения (с индексом), где работает автор / соавторы (на трех языках);
- электронный адрес автора / соавторов;
- контактный номер телефона автора / авторов;
- название статьи (на трех языках);
- аннотации на языке статьи и на русском языке объемом от 500 до 600 знаков каждая;
- расширенную аннотацию на английском (для статей на украинском или русском языках) или русском (для статей на английском языке) языках объемом от 3000 до 4000 знаков;
- ключевые слова (5-10 слов) (на трех языках);
- текст статьи;
- список использованных источников и литературы (Список ссылок), оформленный согласно ГОСТ Украины 7.1:2006 «Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления»;
- переведенный и транслитерированный список ссылок (см. http://www.kvnn.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/reference_sample.pdf).
- приложения (при наличии).

Стандартный объем статьи вместе с литературой и аннотациями - от 0,6 до 0,8 авт. л. (25000 до 30000 знаков (без учета графических изображений, графиков и таблиц). Материал статьи подается в формате doc, docx, rtf или odt.

Формулы, графики и таблицы в тексте научной статьи должны создаваться средствами внутренних приложений / программ, интегрированных в соответствующие текстовые процессоры (MS Word, Pages, Open Office и т.д.).

Все другие графические изображения (иллюстрации, фотографии, инфографика и т.д.), которые являются неотъемлемой составляющей материала, прилагаются дополнительно в виде отдельных медиа-файлов высокого качества в форматах tiff, jpg, pdf, или в формате файла-оригинала (cdr, eps, psd и т.д.). Использование отсканированных рисунков и графиков в тексте статьи недопустимо.

Авторские выделения слов или словосочетаний должны сопровождаться примечаниями авторов (например, «... это противоречит Конституции (выделено автором)»). Наиболее уместным для научных статей является выделение текста курсивом или полужирным шрифтом, или использование ПРОПИСНЫХ букв. Любые другие виды и формы выделения, в т.ч. оформление разделов и подразделов статьи, по умолчанию будут автоматически отформатированы редакцией журнала согласно стилевой разметке издания.

Статьи аспирантов и соискателей принимаются при условии наличия письменной рекомендации научного руководителя или выписки из протокола заседания кафедры (подразделения) о рекомендации статьи к печати. Все подписи должны быть заверены печатью учреждения. На последней странице статьи должна стоять подпись автора.

Материалы, поданные в печать, подлежат внутреннему и внешнему рецензированию, которое осуществляют члены редколлегии журнала, специалисты соответствующей области. Рецензирование проводится конфиденциально. В случае отрицательной рецензии или наличия существенных замечаний, статья может быть отклонена или возвращена автору (авторам) на доработку. Статьи рассматривает редакционная коллегия журнала, рекомендует к печати Ученый совет университета.

Ответственность за достоверность информации, фактов и других сведений, ссылок на нормативные акты, цитаты, имена собственные, а также правильность перевода несут авторы публикации. Публикуемые материалы отражают точку зрения авторов, которая может не совпадать с позицией редколлегии сборника.

Все материалы статьи подаются в электронном виде, в т.ч. отсканированные варианты рецензий или выписок, на веб-адрес: print@kvnn.org.ua.

Ссылки в тексте подаются в квадратных скобках с указанием порядкового номера источника в списке литературы и номера страницы: [5, с. 102-104]. Список использованных источников и литературы оформляется в соответствии с действующими требованиями Аккредитационной комиссии Украины в алфавитном порядке и ОБЯЗАТЕЛЬНО дублируется латиницей в соответствующем разделе References (см. http://www.kvnn.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/reference_sample.pdf).

Редакционная коллегия журнала оставляет за собой право рецензировать, редактировать, сокращать (без изменений позиций авторов) и проводить отбор статей. Отклоненные работы авторам не возвращаются. Статья, поданная без соблюдения указанных требований, публикации не подлежит.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВІСНИК
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ЩОРІЧНИК
НИЖНЬОЇ НАДДНІПРЯНЩИНИ

Випуск 41. Том 1
(2020)

Наукова редакція: М.А. Лепський
Верстка: А. І. Духонченко

Підписано до друку 27.02.2020. Формат 84x108/16.
Віддруковано з готового оригінал-макета. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк різнографічний.
Наклад 300 прим.
Безкоштовно.

ТОВ «КСК-Альянс»
Свідоцтво серія ДК № 3068 від 24.12.2007 р.

пр. Соборний, 91/77, м. Запоріжжя, 69095
(095) 601 33 99, (067) 755 93 44

KSK.ALLIANCE

